

doba bronzová - približne od 3.tis.pr.Kr. do zač. 1.tis.pr.Kr.; najstaršie bronzové nástroje v Iráne v 3.tis.pr.Kr.; nastupuje po *dobe medenej/eneolite* a po nej nasleduje *doba železná*; starý bronz tzv. *arzénový bronz* (bez cínu) a až od 2.tis.pr.Kr. bežná výroba bronzových nástrojov;

-v strednej Európe: *kultúra únětická, česko-falcká; stredodunajská a karpatská; hrebeňová, košťanská, otomanská; nynická skupina*;

-v mladšej dobe bronzovej: *kultúra lužická; knovízská, milavečská, velatická, čakanská/čačianska, nitrianska; chotínska skupina; kultúra gávská, kyjatická, maďarovská, piliňská, podolská; mohylová kultúra; veteřovský typ; dekoratívny štýl; krétsko-mykénska kultúra; argarská keramika/agrická keramika*

pozri *okrové hroby; Dákovia; harappská kultúra, Abaševská kultúra, Sin-tien; terramary, pravek; etážová nádoba, faléra, fibula, popolnica, popolnicové polia; liptovský meč; umenie doby bronzovej, abcházske dolmeny; Pompeje praveké*

http://it.wikipedia.org/wiki/Et%C3%A0_del_bronzo

http://en.wikipedia.org/wiki/Hill_fort

doba ľadová - pozri *paleolitické jaskynné maľby*

tzv. **doba hradištná** - tzv. *hradištná doba*

doba kamenná - *staršia doba kamenná - paleolit*

stredná doba kamenná - mezolit

mladšia doba kamenná - neolit

niekedy priradovaná:

najmladšia doba kamenná- *eneolit/chalkolit/doba medená*

pozri *pravek, štiepaná industria; zoomorfný štýl; frankokantaberský štýl/európske umenie doby kamennej; zlato*

P. Jamin: Dráma doby kamennej (1886)

doba medená - eneolit/chalkolit; pozri *pravek*

doba rímska - označenie obdobia medzi 1-400 po Kr. v európskych oblastiach pod vplyvom *Rímskej ríše*; v našich dejinách sa približne prekrýva s pobytom *Germánov* (Markomanov a Kvádov) na našom území

tzv. **doba temna** - obdobie európskych dejín na území bývalých *rímskych provincií* dnešného Talianska, Francúzska, Nemecka a im priľahlých oblastí v neprehladnom období rozkladu *Rímskej ríše* a dočasnom zániku jej spoločenských a morálnych hodnôt; obdobie rýchleho vzniku a zániku drobných barbarských štátov, z ktorých sa ako najživotaschopnejšia nakoniec ukázala *franská ríša* (5.-9.st.); doba temna dostala svoj názov nielen pre neorganizované násilie veliteľov vojenských družín s mocenskými ambíciami, ale najmä pre nedostatok literárnych historických prameňov; pozri *stredovek*; *Ukrižovanie*

doba železná - v Egypte už v 5. tis.pr.Kr., v egejskej oblasti od 12.-10.st.pr.Kr., v strednej Európe od 8.-7.st.pr.Kr., v severnej Európe a na Ďalekom východe od 6.-5.st.pr.Kr.; pozri *železo*; *kultúra halštacká*, *laténska*, *horákovská*, *bylanská*, *černjachovská*, *jastorfská*, *kalenderberská*, *sliezsko-platěnická*; *keszthelyský typ*, *kušanovická skupina*, *japonské umenie 3, 4*; *pravek*; *Európa doby železnej*

http://en.wikipedia.org/wiki/Iron_Age

Dobišová Viera - (* ?); slovenská maliarka; pozri *slovenskí maliari*

V. Dobišová: Ždiarske humno (1967)

Doboš Andrej -

A. Doboš: Kalvária

A. Doboš: Posledné chalupy

A. Doboš: Pri potoku
A. Doboš: Ryžové polia v Lelesi

A. Doboš: Stará mama
A. Doboš: Oberanie jabĺk

A. Doboš: Vizický potok
A. A. Doboš: Partizánka Maťuchová

tzv. **dobové kópie** - tzv. **kópie dobové**

Dobrá pastierka - zobrazenie *Márie* typické pre španielske *kapucínky* (?) 17.-18.st.; sekularizácii tohto typu predchádzajú obrazy markízy de Pompadour a kráľovnej *Márie Antoinetty* v Bergerii, Malom Trianone a vo *Versailles*; pozri *pastier*

dobrá smrť - pozri *ars morendi. Santa Muerte*,

dobrá zvest' - v gréc. *evanjelium*

dobro - dobro a zlo ako *kozmičné princípy* našli vyjadrenie v zápase dobra a zla: dobro zosobňované v *perzskom umení Ahrou Mazdou* bojujúcim proti zlu (drakovi, *Ahrimanovi*, *Angra Manjovi*); boj dobra a zla našiel svoju podobu v love, ktorý mal v starovekej Perzii rituálnu povahu: perzský panovník odvodzujúci svoj pôvod od *Mitru* (stvorený Ahura Mazdom) bojoval so zvierat'om (zlom, *nebezpečenstvom*); pozri *pes* (Lurker); *ypsilon* (Baleka); *demiurg*; *Baal* a *Mot*, *Osiris* a *Sutech*, *Marduk* a *Tiamat*; *adamiti 3*, *táboriti*; *strom poznania* dobrého a zlého; *pravý/vpravo/pravica*; *včela*; *Podobenstvo o rozsievačovi*; *včela*; *symbolsy číselné 100, 1000*; *atribúty, symbolsy, alegórie a prirovnania*; *symbolsy*; *bohovia* (Encyclopaedia Beliana); *Charitky*

dobročinnosť - v alegórii *Caritas/Charitas*; pozri *granátové jablko* (Biedermann); *Cnosti a Neresti*; *hospital*; *Ján od Boha*; *Kázeň na hore/Osem blahoslavenstiev*

<http://de.wikipedia.org/wiki/N%C3%A4chstenliebe>

http://fr.wikipedia.org/wiki/Albert_Anker

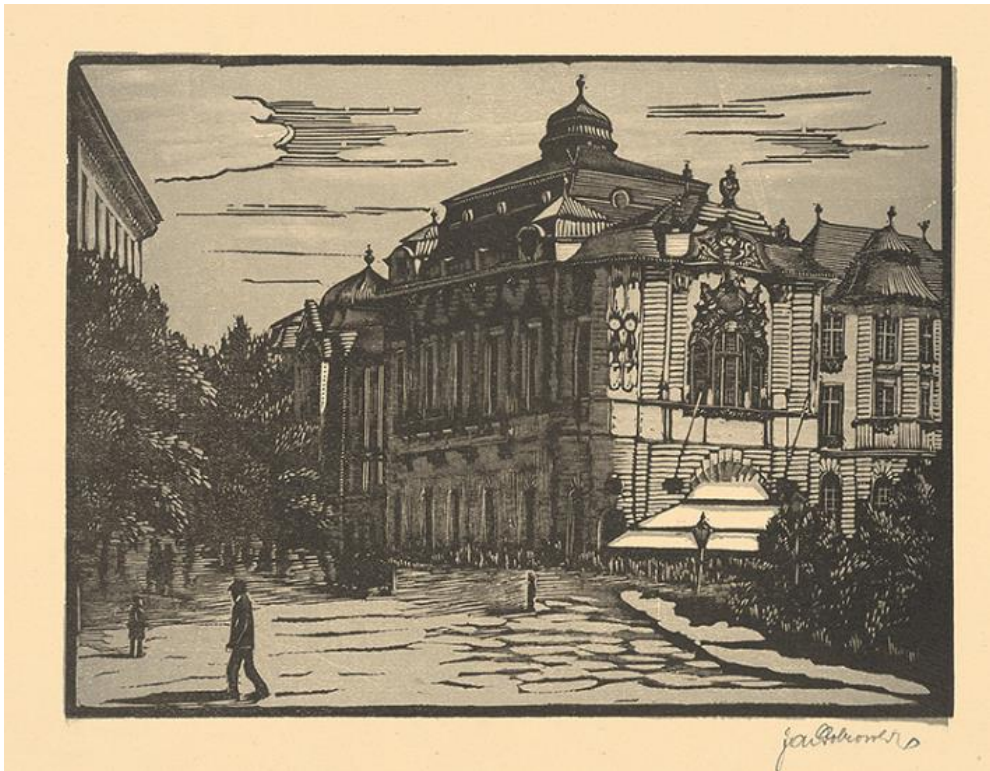
dobrodružstvo - pozri *romantický 2*

Dobrota - *Bonitas/Benignitas*

Dobrovolský Jaroslav - (†1942); moravský grafik, ilustrátor, maliar; v čase okupácie bol zapojený do v odbojovej organizácie a podieľal sa najmä na spravodajskej činnosti; získané správy zo severnej Moravy posielal do zahraničia (mal osobný kontakt na prezidenta Beneša); zomrel v koncentračnom tábore v Mauthausen; pozri *českí maliari, českí ilustrátori, českí grafici*

<http://www.webumenia.sk/autor/2088> (bratislavské motívy)

http://www.webumenia.sk/dielo/SVK:GMB.C_12321

J. Dobrovolský: Reduta (drevoryt, 1920-1930)

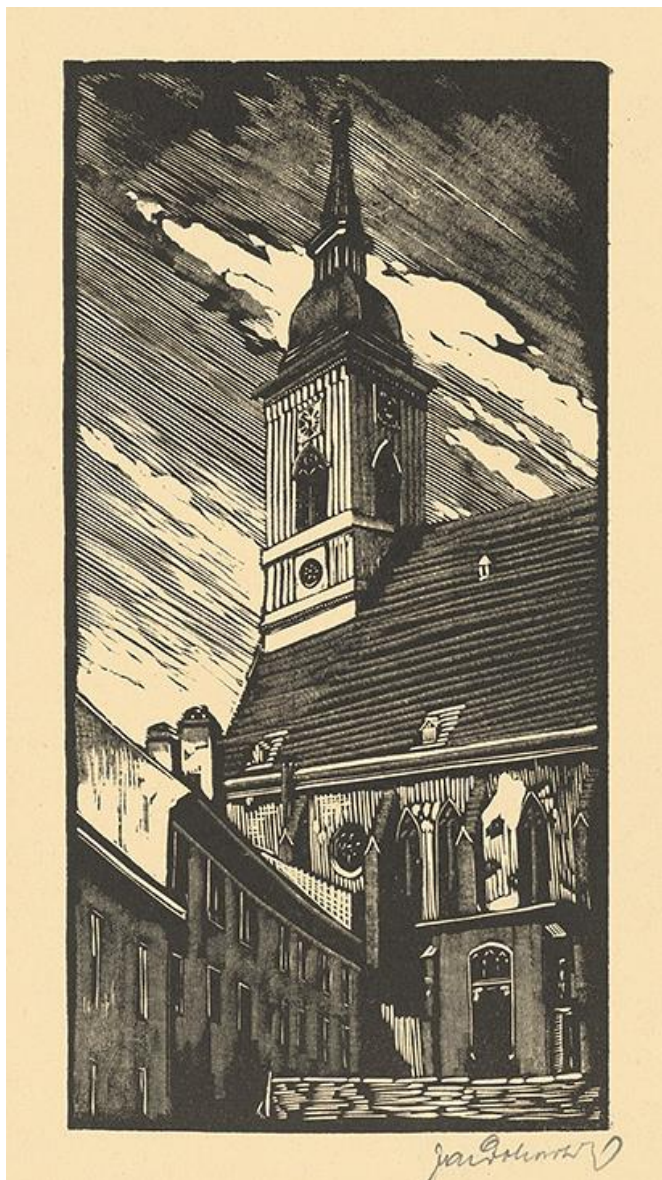
J. Dobrovolský: Blumentálsky kostol v Bratislave (dreavorýt, 1920-1930)

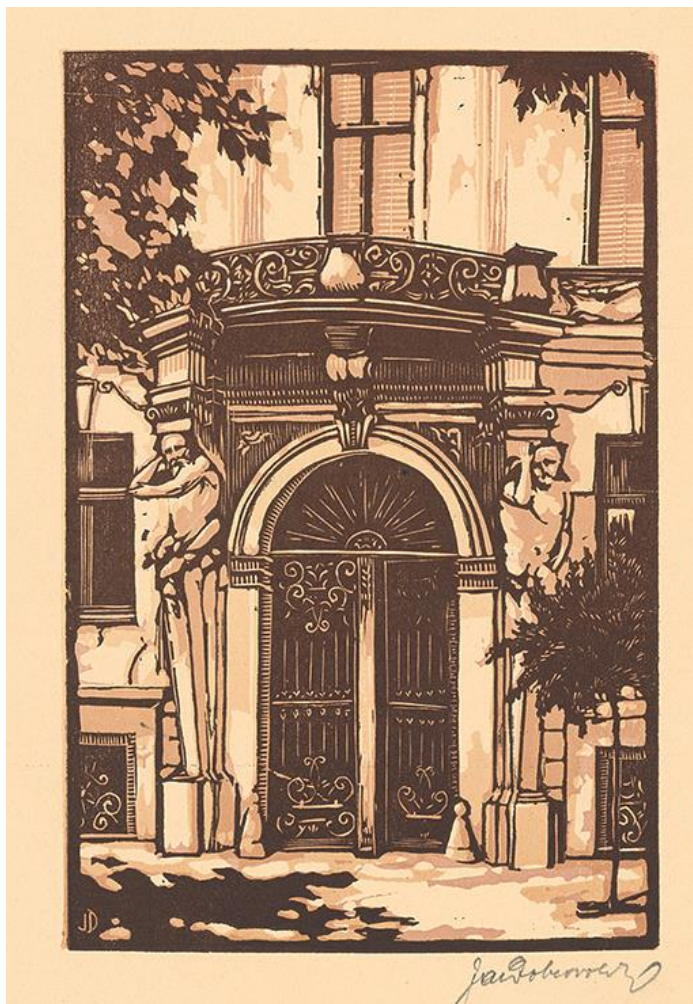
J. Dobrovolský: Radničná veža v Bratislave (šerosvitový drevoryt, 1920-1930)

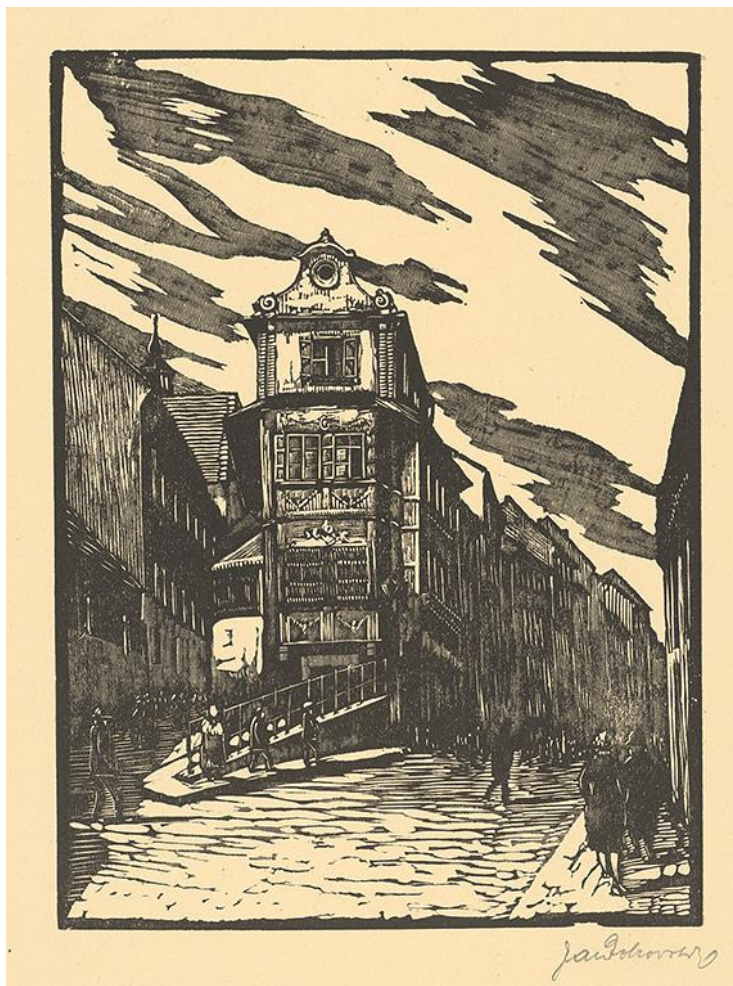
J. Dobrovolský: Rolandova studňa v Bratislave (drevoryt, 1920-1930)

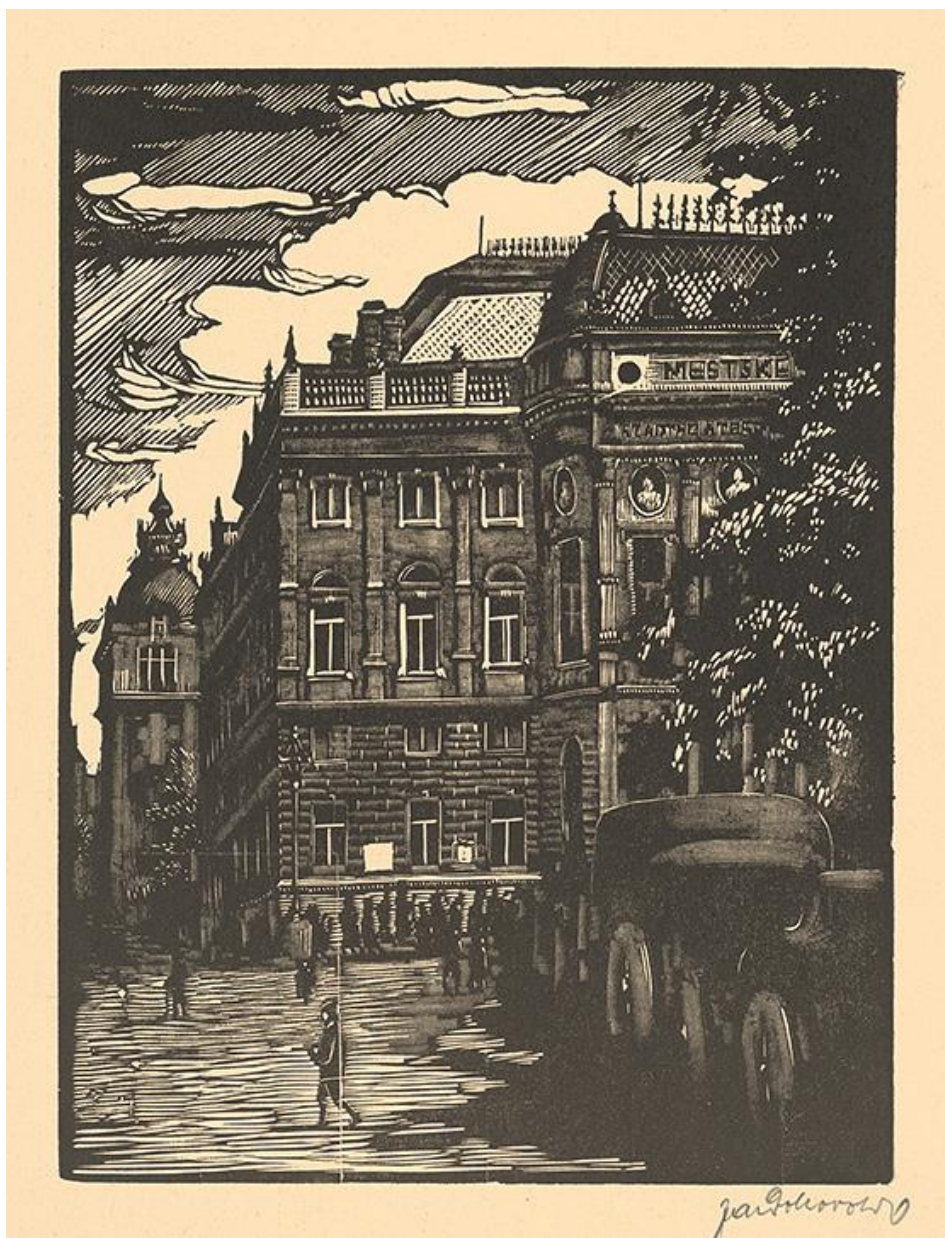
J. Dobrovolský: Dóm sv. Martina v Bratislave (drevoryt, 1920-1930)

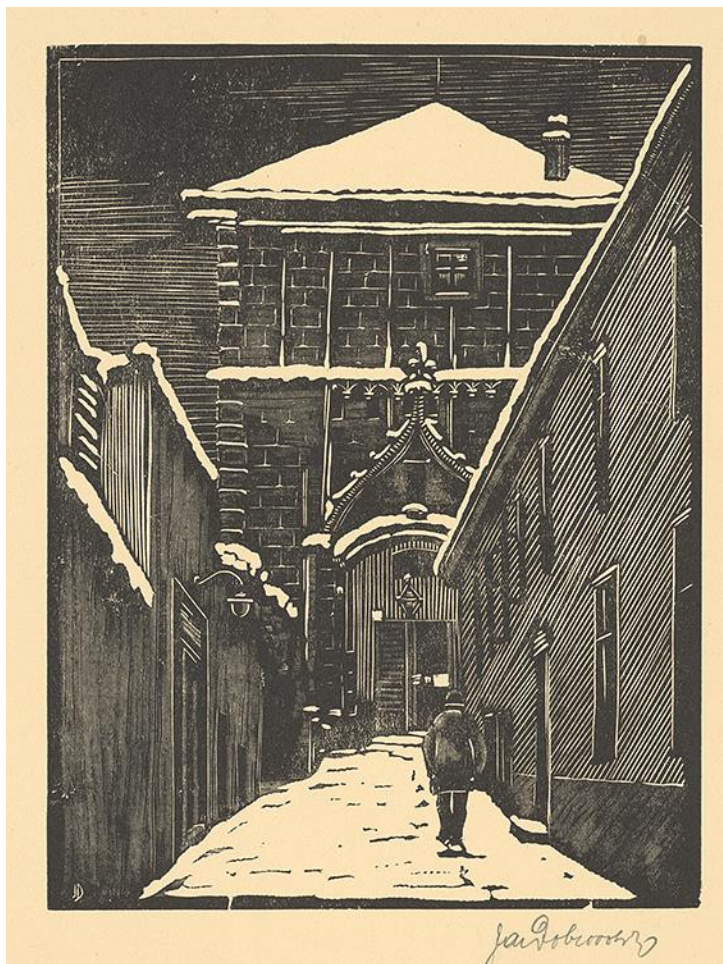
J. Dobrovolský: Portál paláca v Bratislave (drevoryt, 1920-1930)

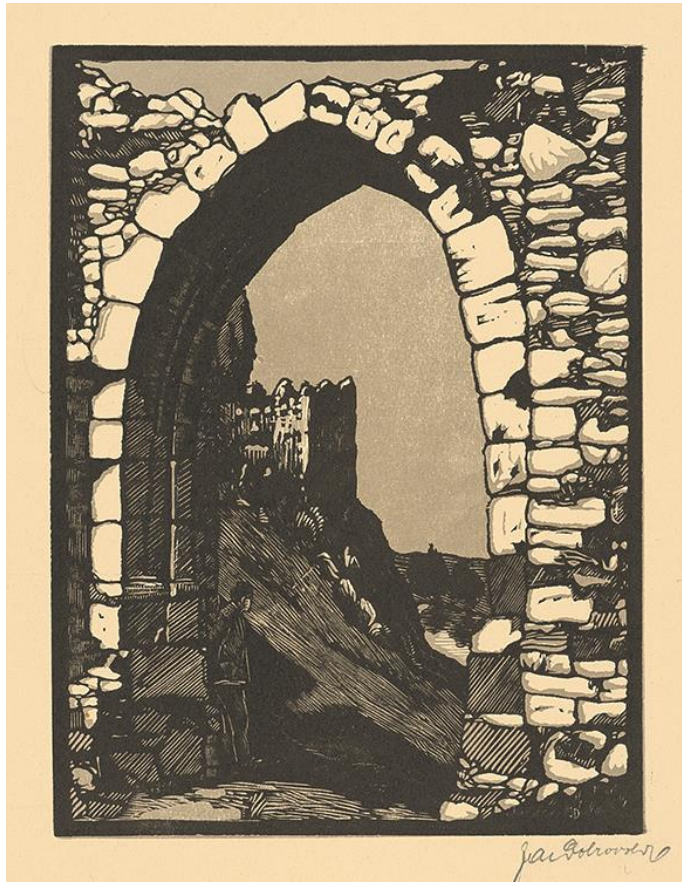
J. Dobrovolský: Dom U dobrého pastiera v Bratislave (drevořyt, 1920-1930)

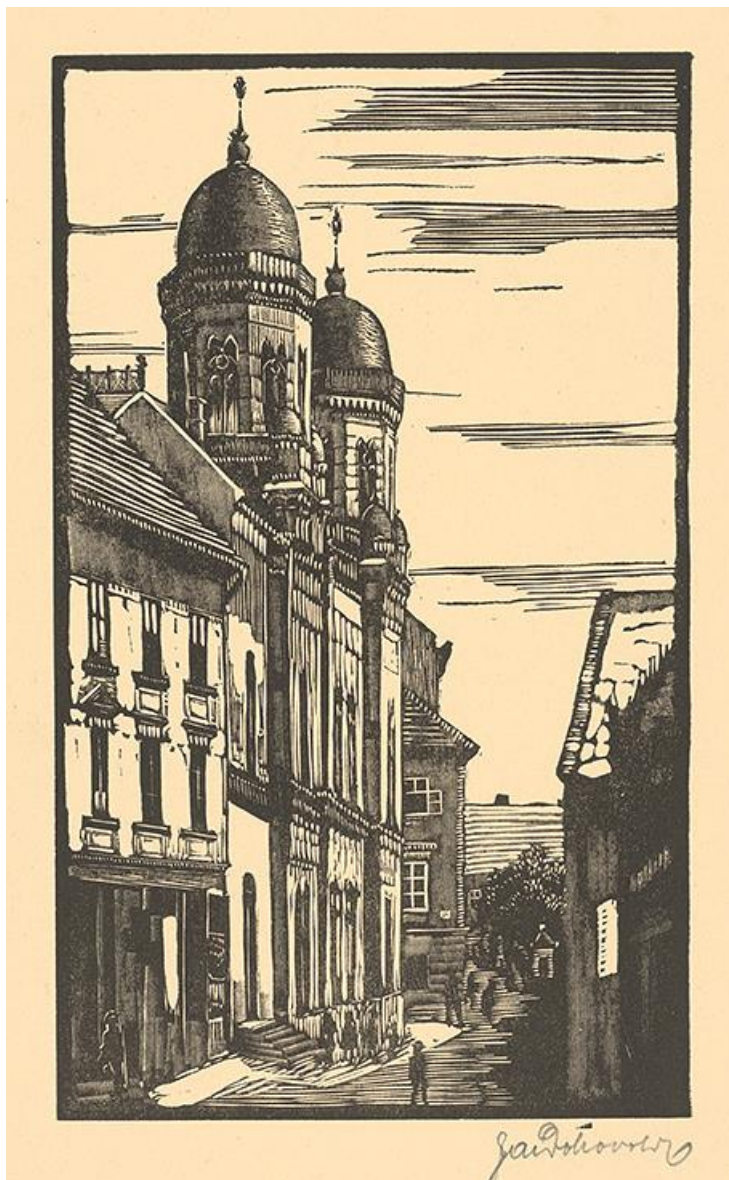
J. Dobrovolský: Slovenské národné divadlo (drevoryt, 1920-1930)

J. Dobrovolský: Korvínova brána Bratislavského hradu (drevoryt, 1920-1930)

J. Dobrovolský: Ruiny Bratislavského hradu (šerosvitový drevoryt, 1920-1930)

J. Dobrovolský: Židovská synagóga (šerosvitov drevoryt, 1920-1930)

dobry pastier - gréc. Kriophoros Pagan – „pastier oviec“; pôvodne *bukolícká* postava *helenizmu*, spájaná v s gréckym bohom *Hermom*; vyobrazenia pastiera, či gréckeho *Herma* alebo židovského *Dávida* (predtým, ako sa stal kráľom, bol pastierom), ktorý nesie ovcu cez plecia alebo stojí uprostred stáda, boli obecným symbolom *raja*, ktorý sa v mytológiách predstavoval ako *záhrada* s kazateľskom alebo žehnajúcom *geste* dvihnutej *pravú* pažu; jeho *atribútmi* sú pastierska palica a pastierska *flauta*; vzhľadom k významu Dobry pastier – „pastier duší“ jeho zobrazenia sa nachádzajú na *sarkofágoch*, ale aj v *baptistériách* a dielach, ktoré inak súvisia s krstom (*krstiteľnice*); s významom krstu je spájaný aj výjav stratenej ovečky (neveriaceho), ktorú dobrý pastier nachádza a privádza (*krstom*) do svojho stáda; preto tento obrazový typ dobrého pastiera zdobí tiež spovednice; jestvujú aj podobenstvá o dobrom pastierovi a vlkoch, pastierovi, ktorý chráni svoje stádo pred vlkmi; symbolika tohto výjavu je založená na významovej zhode pojmu pásť a viesť a teda aj vládnuť; preto boli pastiermi nazývaní aj králi a vládcovia *Asýrie*, *Babylonie*, *Egypta*; zakrivené *žezlo* egyptských *faraónov* je pastierskou palicou rovnako ako *barla* biskupov a pápežov; od 2.st. je dobrý pastier zobrazovaný aj v spojení s kotvou (nádej)

Biedermann v súvislosti s heslom *pastier*: pastier je symbolom ochrancu čriedy oviec a jahniat pred nepriateľom; stádo predstavuje stúpcov duchovného vodcu, ktorí sa podriaďujú jeho autorite; tento obraz vychádza z hospodárskej formy dobytkárskych nomádskych národov, akým v

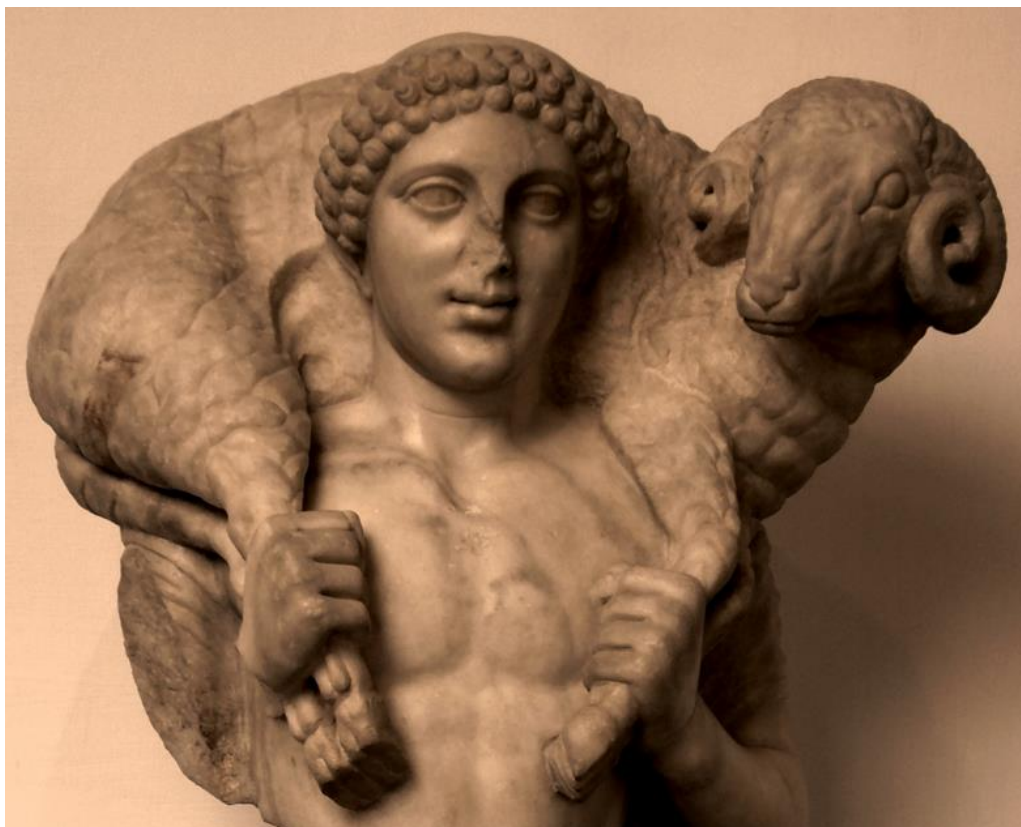
minulosti boli aj *Židia*; mladý *Dávid* ochraňoval svoju čriedu pred levom a medveďom; Boh *Izraela* sa považoval za pastiera svojho ľudu (Žalm 23,1), králi boli jeho pozemskými zástupcami; neskôr sa Ježiš označoval ako dobrý pastier (*Ján* 10,2), z čoho sa v *kresťanskom umení* vyvinul všeobecne obľúbený motív

https://www.google.sk/search?q=Hermes+Krioforos&espv=2&biw=1841&bih=995&tbm=isch&tbid=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwiA1PXLt_DJAhUGtRQKHZc5Dm8QsAQIGQ#imgrecoBnbV5fFOBnVkM%3A

<http://www.geocities.ws/pvtillman/tanner/shepherd.html> (dobrý pastier)

Moschophoros (Akropolis, 570pr.Kr.)

Hermes Krioforos (rímska kópia gréckeho originálu z 5.st.pr.Kr.)

Dobrý pastier (Callistove katakomby v Ríme, 3.st.)

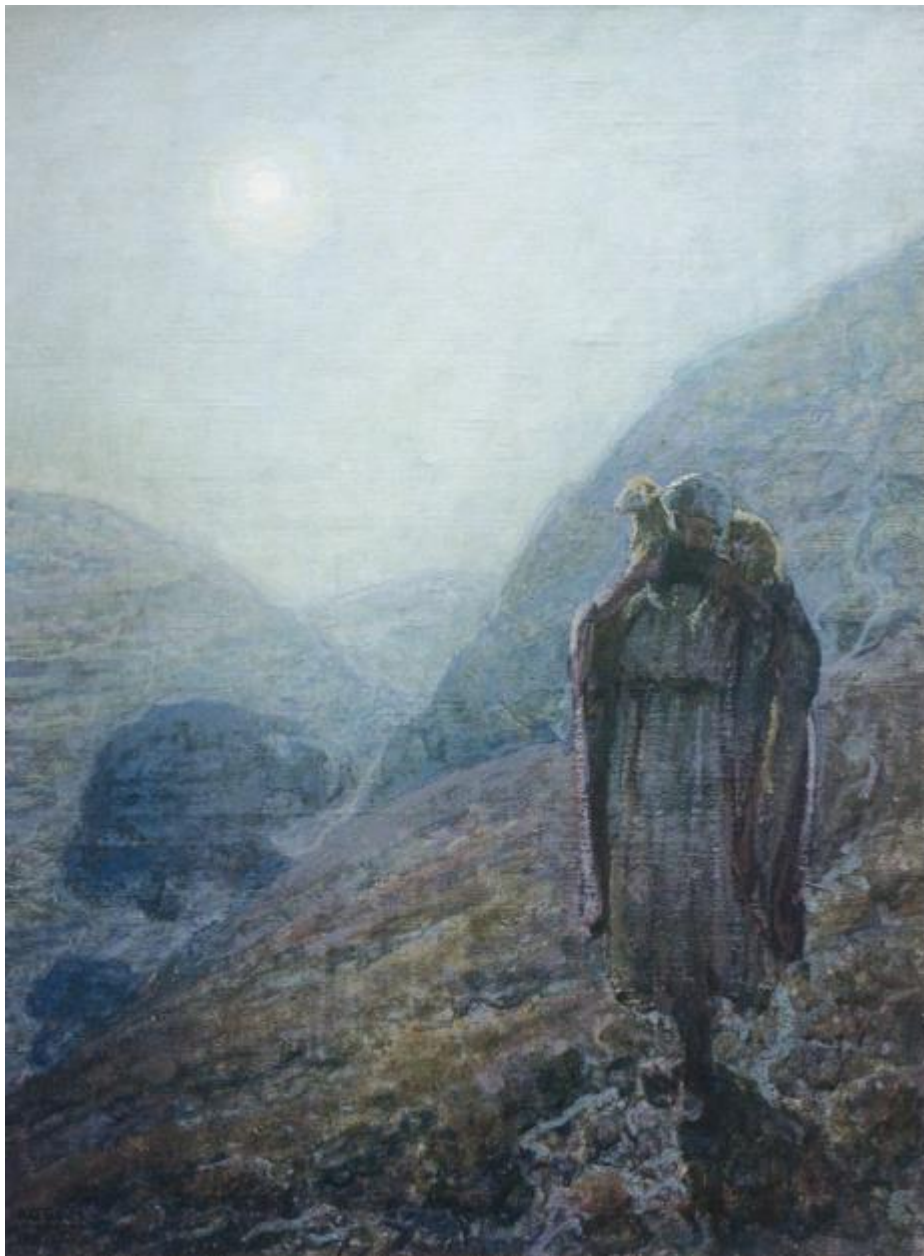
Dobrý pastier (4.st.)

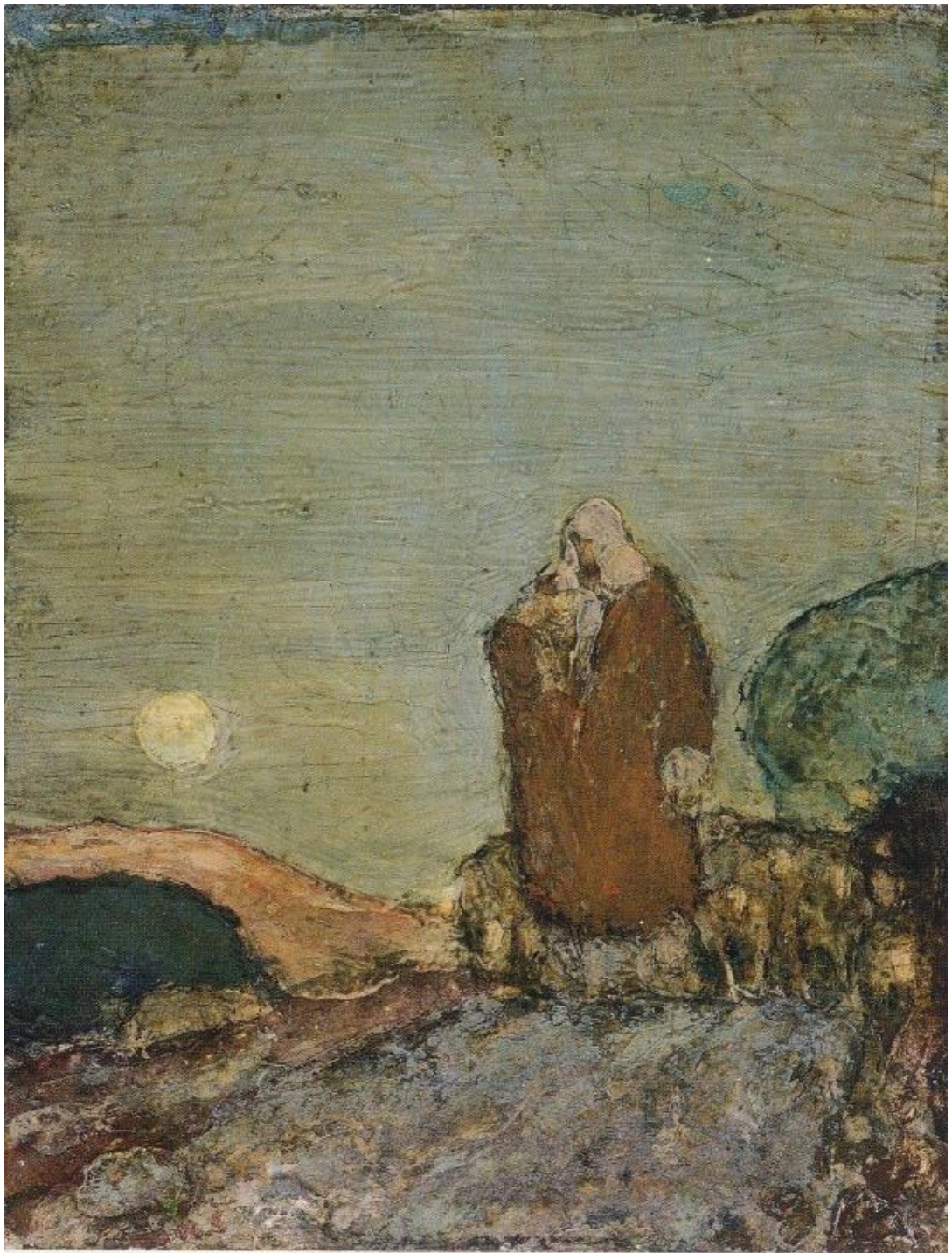
Biskup ako dobrý pastier (mrožovina, šach Lewis, 12.st.)

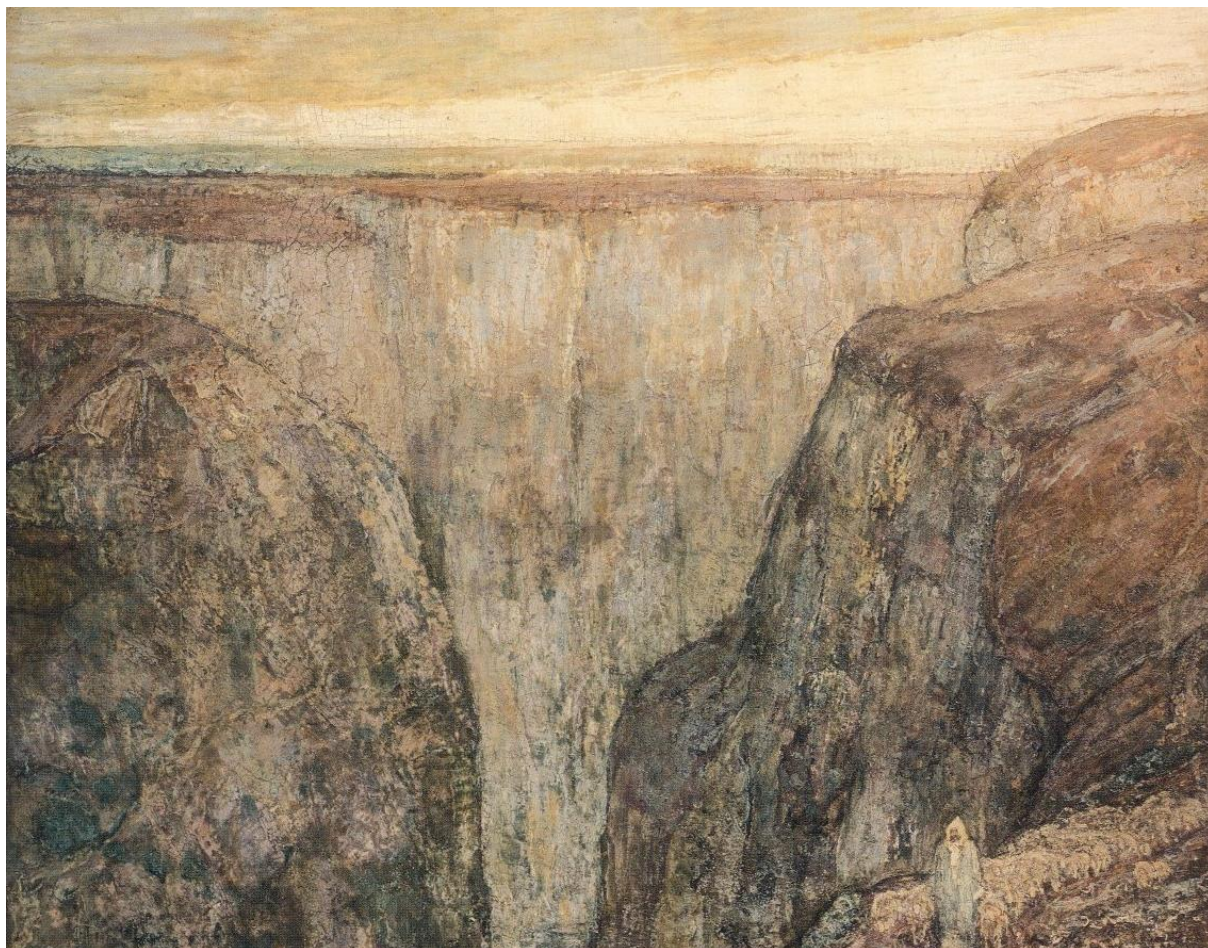
H. O. Tanner: Dobry pastier (1902 - 1903)

H. O. Tanner: Dobrý pastier (1922)

H. O. Tanner: Stratená ovca (1930)

H. O. Tanner: Dobry pastier. Pohorie Atlas, Maroko (1910-1936)

H. O. Tanner: Dobrý pastier (1917)

dobrý pastier (Kristus) - Beliana: lat. „*pastor bonus*“

1.slovné spojenie, ktorým *Ježiš Kristus* pomenoval sám seba: „Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier život kladie za ovce“ a z ktorého je odvodený obrazový typ Krista dobrého pastiera; pozri *Ježiš dobrý pastier* (Ján 10,11)

2.*ikonografický* typ predstavujúci Ježiša Krista ako *pastiera*; objavuje sa v ranokresťanskom umení (Priscilline *katakomy* v Ríme, pol.3.st.) či vo výzdobe *sarkofágov* (mramorový sarkofág v *Museo Laterano* v Ríme, 4.st.), neskôr aj ako súčasť mozaikových cyklov v chrámoch a *mauzóleách*; vo vyobrazení je čitateľná inšpirácia pohanskou tradíciou; existujú dva hlavné typy: Kristus sediaci uprostred stáda, zobrazovaný ako mladík so zvlnenými vlasmi, bez brady, držiaci pastiersku palicu, prípadne hrajúci na *syrinx* alebo *lýru* alebo s rukou v žehnajúcom *geste* a dobrý pastier ako Kristus s ovečkou na pleciah; pozri *Corpus hermeticum*; *Ježiš dobrý pastier*

Hall v súvislosti s heslom *pastier*: symbol Krista a kresťanov ako pastiera a jeho *oviec* sa vyskytoval v podobenstvách u *Lukáša* (15,3-7) aj u *Jána* (10,1-18), v menšom rozsahu v Žalmoch (23), v *Izaiášovi* (40,11) a *Ezechieli* (34); motív dobrého pastiera sa vyskytuje prevažne v prvom storočí kresťanského umenia, kde sa objavuje v nástennom maliarstve *katakomb*, na *sarkofágoch* a na *gemmách* 3.-4.st. a na mozaikách v 5.st.; v stredoveku sa tento motív vytratil a je možné sa s ním stretnúť iba zriedkavo v neskoršom maliarstve; jestvujú dva hlavné typy: pastier sediaci uprostred svojho stáda; je mladý, zvyčajne bez fúzov a buď drží palicu alebo hrá na *syrinx* alebo *lýru*; toto zobrazenie je odvodené od antického zobrazenia *Orfea*, ktorý svojou hudbou očarováva zvieratá; druhý typ predstavuje pastier s ovcou nesenou na ramenách; aj tento typ je prevzatý z pohanského prototypu *Merkúra*, ochrancu stád, nesúceho barana; ovca, zachránená a

navrátená do čriedy, symbolizuje kajúceho sa *hriešnika*; pozri *raj* (Heinz-Mohr); *pallium*; *pes*, *Baránok Boží*; *Ježiš*, *Kristus*, *christologický cyklus*, *biblia*

Heinz-Mohr: po prvé tri storočia prevláda pri zobrazovaní Krista obraz mladého muža s takmer *androgýnnymi* rysmi; objavuje sa v nástennom maliarstve alebo soškách; takýto typ nemá akýkoľvek historický úmysel, je jednoducho prispôbený obrazu večného života ako *záhrady*, v ktorej sa vyvolenci tešili z prítomnosti svojho Spasiteľa, ktorý sa im javil ako mladý, svieži, láskavý a ľahko oblečený pastier (*Ján 10,12*); tento obraz nikdy nebol portrétom, iba symbolom a až keď nastali pre cirkev pokojnejšie časy a konsolidovala, potom sa usilovala nahradiť ho realistickejším vyobrazením, ktoré bolo osobitejšie, prísnejšie a viac „semitské“ svojimi tmavými vlasmi, tmavou bradou a veľkými očami

Baleka v súvislosti s heslom *ranokresťanské umenie*: ranokresťanské umenie preberalo výtvarný názor neskorooantického umenia súčasne s radom predkresťanských ikonografických typov, ktoré významovo prehodnocovalo (pozri *ikonografia*) motív *Amora* a *Psyché* odkazoval k *duši* v záhrobí, *Orfeus* splýval s Kristom rovnako ako *Apolón* alebo antický *pastier*, ktorý bol pôvodne *bukolickou* postavou *helenizmu*; od 2.st. je Dobrý pastier zobrazovaný aj v spojení s *kotvou* (nádej); v ranom kresťanstve ako *prefigurácia* Krista slúžil *Orfeus* hrajúci zvieratám (*katakombové maliarstvo*, *sarkofágy*) a grécky *Hermes Krioforos*

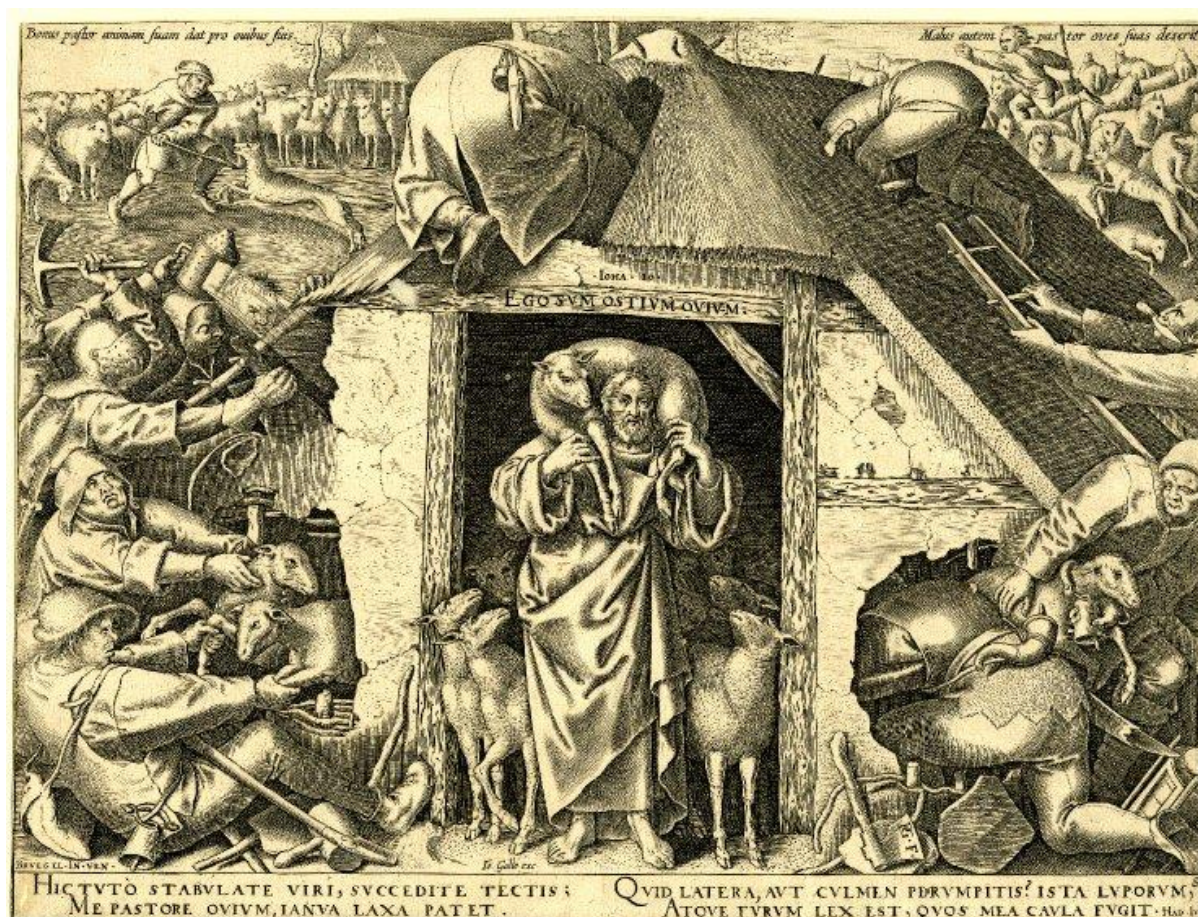
<http://de.wikipedia.org/wiki/N%C3%A4chstenliebe>

Kristus dobrý pastier (3.st.)

Kristus dobrý pastier (mozaika, San Vitale, Ravenna, 6.st.)

P. Bruegel st.: Podobenstvo o dobrom pastierovi (rytina, 1565)

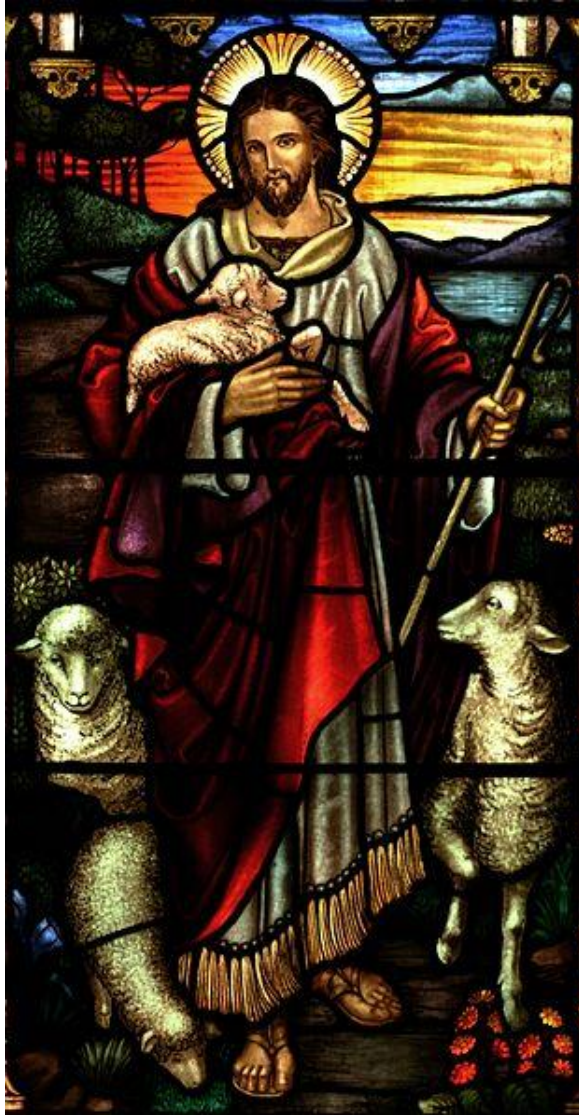
P. van Somer ml.: Kristus dobrý pastier (lept, 17.st.)

Neznámy rezbár (pôvodne Slovenský rezbár z 1.polovice 18.storočia): Dobrý pastier (1700-1750)

Neznámy rezbár (pôvodne Slovenský rezbár z 2. polovice 18.storočia): Dobrý pastier (1750-1800)

Kristus dobrý pastier (vitráž anglikánskeho kostola v Ashfieldu, New South, Wales)

Dobry Samaritan - Milosrdny Samaritan

dobytok - hovädzí dobytok v umení

„docere, delactare et movere“ - lat. – „učiť, pobaviť a dojať“, tri funkcie umeleckého diela, ktoré vyznávala antika; pozri umenie

doctores ecclesiae - cirkevní otcovia

dodekathlos - 12 preslávených činov *Hérakla*; pozri *grécka antická kultúra*; *Theseus*

www: celý príbeh sa začal vtedy, keď bol *Herakles* najšťastnejší; mal krásnu manželku a tri deti; jeho nevlastná matka *Héra* mu toto šťastie závidela, preto sa rozhodla konať; silu mu zobrať nemohla, preto na neho zoslala *šialenstvo*; *Herakles* zabil svoju manželku, svoje deti a dve deti svojho nevlastného brata *Ifikla*; Potom mu rozum vrátila. Zdrvený *Herkules*, keď videl, čo porobil, vybral sa do *Delf*, aby sa v tamojšej veštiarni opýtal boha *Apolóna*, ako by odčinil tieto hrozné skutky. Boh mu ústami *Pýtie* odpovedal, že má ísť k mykénskemu kráľovi *Eurysteovi* a vstúpiť do jeho služieb. Keď vykoná 12 prác, ktoré mu uloží kráľ, potom zo seba zmyje všetku špinu, hanbu a stane sa nesmrteľným. *Herkules* poslúchol, odišiel do *Argu*, usadil sa na otcovskom hrade *Tirynth* neďaleko *Mykén* a prihlásil sa do *Eurysteových* služieb. Akonáhle ho *Eurysteus* zazrel, dostal z jeho mohutnej postavy taký strach, že sa mu neodvážil osobne niečo rozkázať a poveril tým svojho hlavného hlásateľa *Koprea*.

1. Zabiť *nemejského leva*
2. Zabiť *lernskú hydru*

3. Zahnať *stymfalské vtáky*
4. Chytiť zlatorohú *kyrenejskú laň* bohyne Artemis
5. Chytiť *erymatského kanca*
6. Vyčistiť *Augiášove chlievy*
7. Priviesť divého *krétskeho býka*
8. Prihnať *Diomedove ľudožravé kone*
9. Prihnať dobytok obra *Geryona*
10. Priniesť pás kráľovnej *Amazoniek*
11. Priviesť psa *Kerbera*, strážcu podsvetia
12. Priniesť tri zlaté jablká zo záhrad *Hesperidiiek*

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Herakles_lion_Louvre_F33.jpg

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Heracles_Hydra_Guido_Reni.jpg

[http://en.wikipedia.org/wiki/File:Mosaico_Trabajos_Hércules_\(M.A.N._Madrid\)_06.jpg](http://en.wikipedia.org/wiki/File:Mosaico_Trabajos_Hércules_(M.A.N._Madrid)_06.jpg)

http://en.wikipedia.org/wiki/File:DSC00179_-_Ercole_abbatte_la_cerva_di_Cerinea_-_Fontana_romana,_sec._I_a.C._-_Foto_di_G._Dall'Orto.jpg

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Herakles_Eurystheus_boar_Louvre_F202.jpg

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Mosaico_Trabajos_Hércules_\(M.A.N._Madrid\)_05.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Mosaico_Trabajos_Hércules_(M.A.N._Madrid)_05.jpg)

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Herculean_effort.jpg

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Heracles_Geryon_Louvre_F55.jpg

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Herakles_Amazons_Louvre_F218.jpg

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hercules_capturing_Cerberus.jpg

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Atlas_Hercules_MBA_Lyon.jpg

Dodekatheón - dvanásť olympijských bohov; pozri *Olymp*; *bohovia olympijskí*

dodo - ľudový názov pre nelietavého vtáka *Dronta* nelietavého

https://sk.wikipedia.org/wiki/Dront_nelietav%C3%BD

R. Savery: Dodo (1626)

R. Savery: Vtáky dodo (1626)

Dodola - srbský variant rumunskej bohyne dažďa *Paparudy*; názov Dodola môže súvisieť so slovom „dunet“ a je analogický s menom baltské bohyne Dundulis, manželky Perkuna; pozri *slovanská mytológia, bohovia dažďa*

Dódóna - Diova veštiareň v Epiru, na hranici Grécka a Albánska; v nej Zeus Phegos (Zeus živiteľ) šumom dubového listia oznamoval kňážkám svoju vôľu; pozri *Delfy, Didyna, orákulum; veštenie; Pleiades/ Plejády*

Biedermann v súvislosti s heslom *holub/holubica*: okrem toho holuby zohrávali určitú úlohu vo výrokoch *orákula: Plejády*, kňážky - veštkyne v posvätnom háji v Dodone, sa nazývali *Peleiai* (holubice) odvtedy, čo si tam na *dub* sadol čierny holub a dal tým podnet na založenie svätyne

<http://it.wikipedia.org/wiki/Dodona>

doelen stukken - holandské *skupinové portréty* domobraneckých oddielov (holandsky *Schutterij*), určené do miestností, kde sa gardisti schádzali (*Rembrandt, Hals, B. van der Helst*); pozri *strážnické scény; banket, holandské maliarstvo; Nočná hliadka*

A. Cornelis: Banket členov amsterdamskej občianskej gardy strelcov z kuše (doelen stukken, 1533)

C. van Haarlem: Banket dôstojníkov Spoločnosti svätého Juraja (doelen stukken, 1599)

Rembrandt: Nočná hliadka (doelen stukken, 1642)

F. Hals: Stretnutie spoločnosti dôstojníkov sv. Adriana v Harleme (doelen stukken, 1633)

B. van der Helst: Dôstojníci a ostatní členovia milícií okresu VIII v Amsterdame pod vedením kapitána Roelofa Bickera a poručíka Jána Michielsza (doelen stukken, 17.st.)

B. van der Helst: Oslava mieru v Münsteri 18. júna 1648 v sídle občianskeho stráže lukostrelcov Sv. Juraja v Amsterdame (doelen stukken, 1648)

J. A. Backer: Dôstojníci a ostatní členovia okresnej milície v Amsterdame v čele s kapitánom Cornelis de Graeffom a poručíkom Hendrickom Lauwrenszom (doelen stukken, 1642)

N. E. Pickenoy: Občianska stráž pod vedením kapitána Jacoba Backera a poručíka Jacoba Roche (doelen stukken, 1632)

Bartholomeus van der Helst: Členovia rady strelcov spoločnosti sv. Šebastiána v Amsterdame (doelen stukken, 1653)

F. Hals a Pieter Codd: Spoločnosť kapitána Reiniera Reaela a poručíka Cornelisa Michielsza (doelen stukken, 1633-1637)

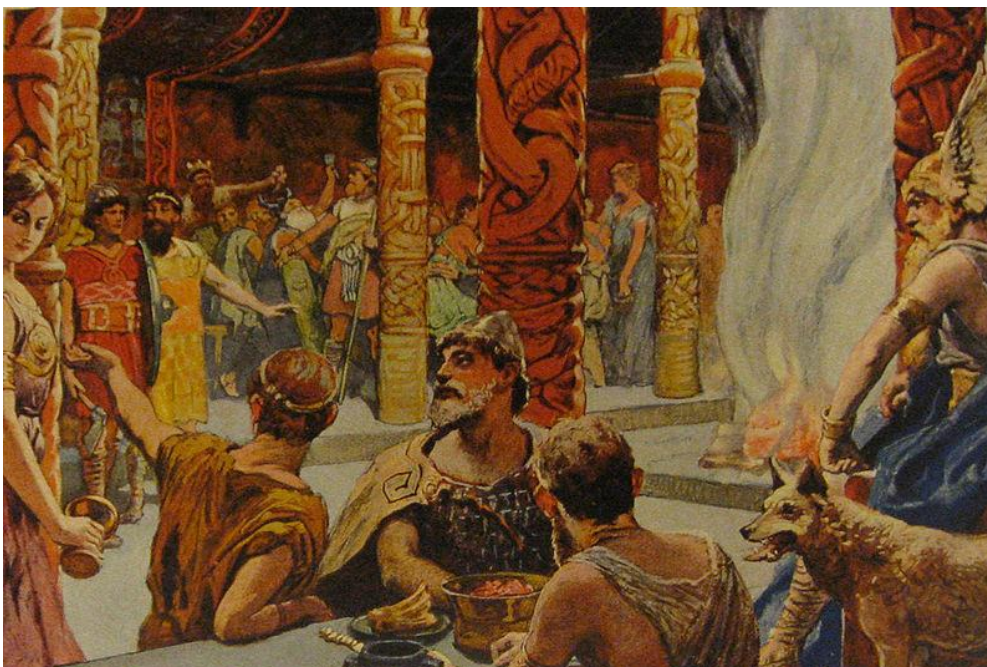
F. Bol: Predstavitelia obchodného vinárskeho cechu v Amsterdame (doelen stukken, 1663)

Doepler Emil - (†1922); bol nemecký umelec, stúpenec *Art Nouveau*; ilustrátor, dekoratívne umelec, učiteľ umenia; syn Carla Emila Doeplera, maliara, výtvarníka a kostýmového výtvarníka

http://en.wikipedia.org/wiki/Emil_Doepler

https://de.wikipedia.org/wiki/Emil_Doepler

https://es.wikipedia.org/wiki/Emil_Doepler

E. Doepler: Valhala (Einherjar, 1905)

E. Doepler: Wodan lieči Baldurovho koňa (1905)

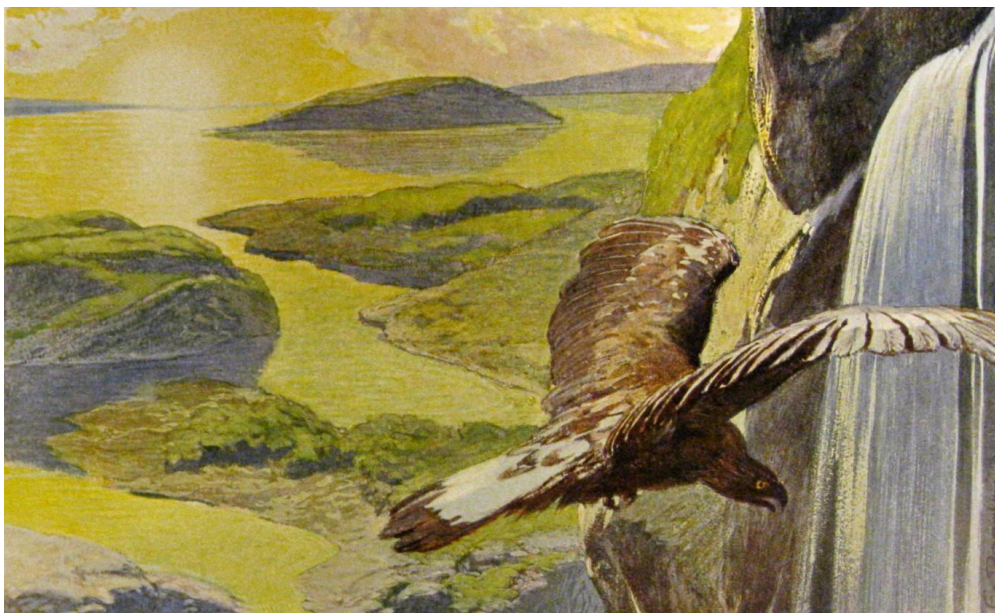
E. Doepler: Deti Lokiho (1905)

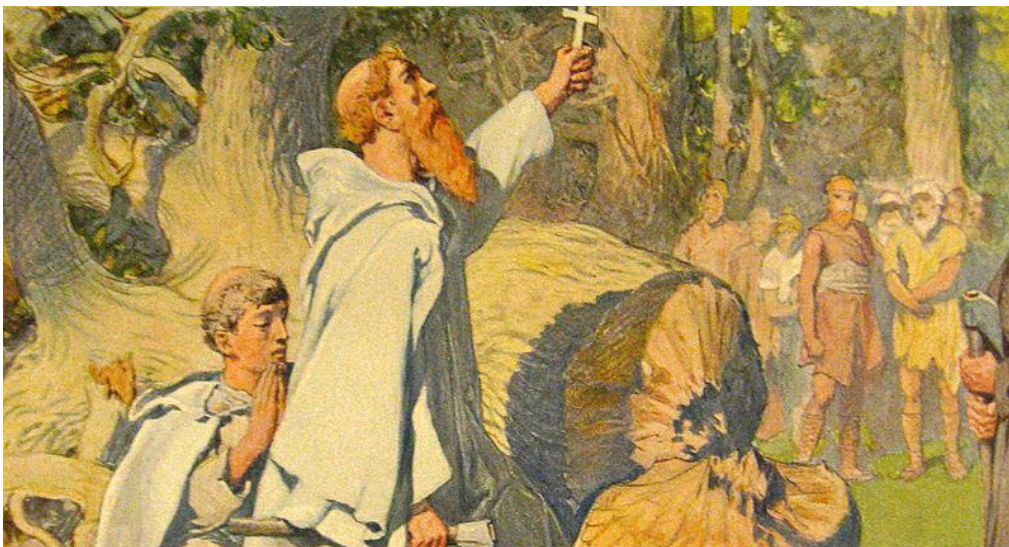
E. Doepler: Thor a Midgardský had (1905)

E. Doepler: Zničenie Asgardu (1905)

E. Doepler: Po Ragnaröku (1905)

E. Doepler: Donifác nesie svoj kríž po stínaní Thorovho hája

Doesburg Theo van - (†1931); pozri abstraktné umenie

T. van Doesburg: Autoportrét

T. van Doesburg: Zloženie VII - Tri Grácie (1917)

Doetecum st. Joannes van - (†1605); tiež Johannes Doetkum I.; holandský grafik, *kartograf* a vydavateľ, činný v období 1554-1600; pozri *holandskí grafici*

[http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Joannes_van_Doetecum_\(I\)](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Joannes_van_Doetecum_(I))

J. van Doetecum st. podľa P. Brueghela st.: Plaustrum Belgicum; Belgický povoz

J. van Doetecum st. podľa P. Brueghela st.: Dedinský trh

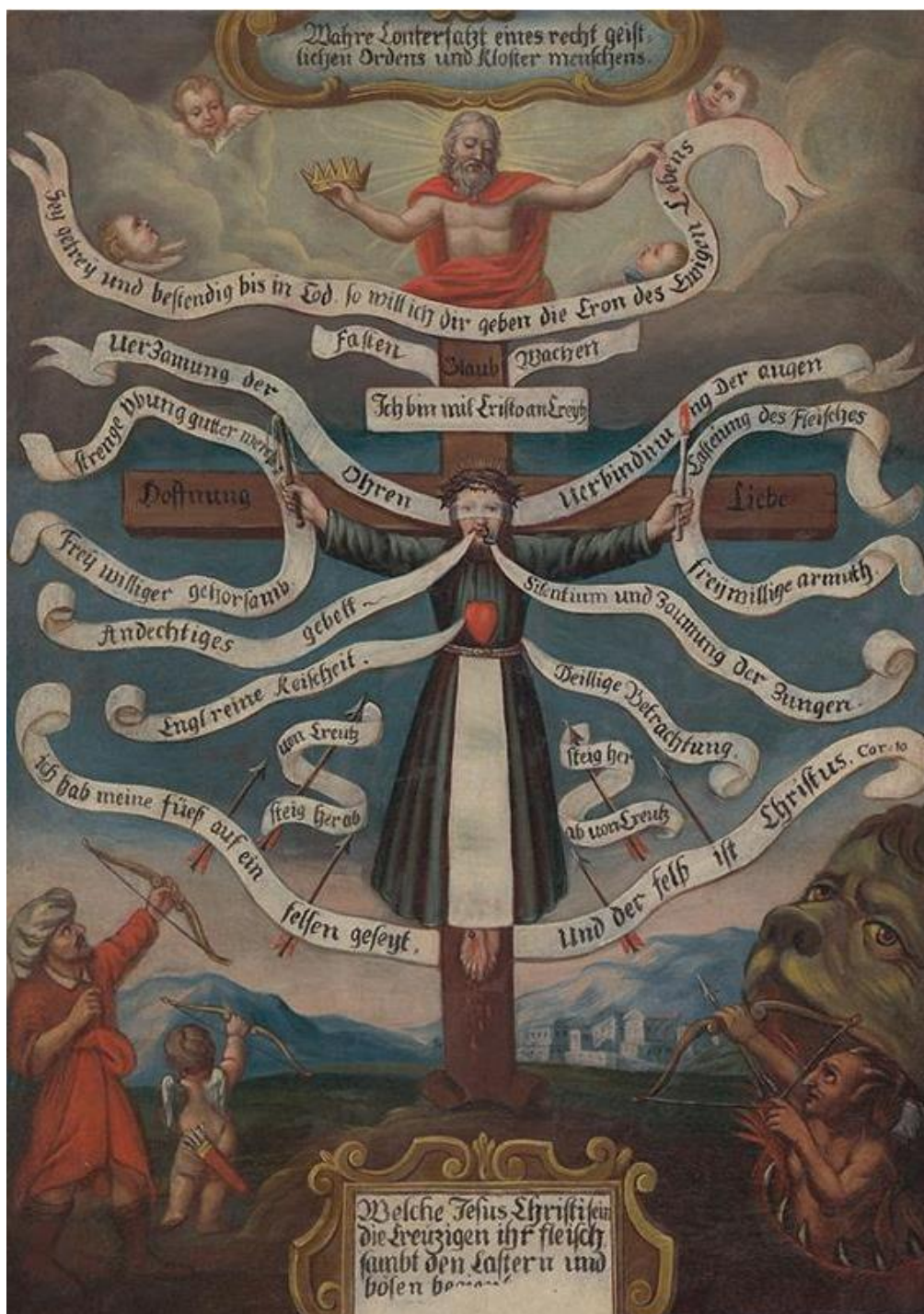

J. a Lucas van Doetecum podľa H. Vredemana de Vries: Perspektívny pohľad z ulice na múr s fontánou (rytina, 1568)

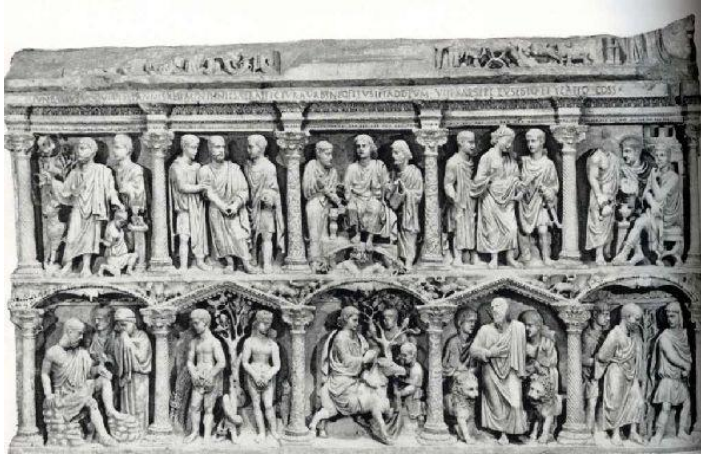
J. van Doetecum podľa H. Vredeman de Vries: Hercules odpočíva po svojej práci (s nemejským levom a Achelaom pri nohách) a Hercules bojuje s Hydrou (rytina, 1562)

dogma - neodškriepiteľný princíp, ktorého oprávnenosť je nemožné dokázať; druh pravdy postavený mimo akúkoľvek diskusiu; v oblasti náboženstva: „pravda viery“; pozri „*Ex cathedra (Petri)*“; dogmatika, kauzuistika; nanebovstúpenie, nepoškvrnené počatie; katolicizmus, racionalizmus; cirkevní otcovia; porovnaj kánon 2

Stredoeurópsky maliar z prelomu 17. - 18.storočia: Zásady rehoľníka - Pravda o slove Božom (1690-1710)

dogmatický sarkofág - *sarkofág* s klasickou výzdobou, v ktorej kresťanské výjavy sú delené pomocou stĺpov

dogmatický sarkofág rím. prefekta Iunia Basa (r. 359)

dogmatika - teologicky spracovaný a cirkvou uznaný súhrn náboženských *dogiem*; má formu teoretickú aj formu populárnu, určenú pre katechizáciu; v *kresťanstve* záverečnú časť dogmatiky tvorí *eschatológia*; pozri *očistec*

dogtooth - *psí zub*

dogu - *japonská* hlinená soška vo funkcii *amuletu*

doketizmus - gréc. δοκεῖν/δόκησις// dokeion/dokesis; dokeo/dokein – „zdať sa, javiť sa“; podľa oficiálnej cirkevnej náuky heretické učenie 1.st., ktoré popieralo pravosť Kristovho *vtelenia*; je to názor, že telo a utrpenie *Ježiša Krista* bolo len zdanlivé, nie reálne; doketizmus je v podľa kresťanskej cirkvi náuka, podľa ktorej mal Kristus počas svojho pozemského života iba zdanlivé ľudské telo, preto jeho utrpenie na kríži nebolo skutočné; doketizmus popiera historickú skutočnosť Ježišovho života a považuje telo, a vôbec hmotu, za veci, ktoré sú v rozpore s Bohom; doketizmus zastávali mnohí *gnostickí* učitelia; z hľadiska kresťanskej vierouky je to však učenie chybné – *heréza*; viera v Ježiša, ktorý by nebol skutočným človekom, by nemohla byť posilou v úzkostiach, v utrpení a smrti; Ježiš by bol teda symbolom skutočnosti, ktorej vzťah k človeku by bol neistý; doketizmus bol jednoznačne odmietnutý na prvom *Nicejskom koncile* v roku 325 a je považovaný za heréziu katolíckou cirkvou, ortodoxnou cirkvou a mnohými ďalšími; pozri *Evanjelium podľa Petra*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Doketizmus>

tzv. „**dokonalá forma**“ - pozri *good form*

dokonalosť, dokonalý - pozri *Dávidov štít* (Nota bene); *klasický*

Dokončenie zjavenia - (Zjavenie 22,6-11); **Povedal mi ešte** (anjel sv. Jánovi): **Tieto slová sú verné a pravé. Pán, Boh prorockých duchov, poslal svojho anjela, aby rozkázal svojim služobníkom** (odkaz na kapitolu *Sedem sviatkov, Rozkaz napísať knihu*), **čo sa má onedlho diať. Hľa, prídem skoro! Blahoslavený, kto zachováva prorocké slová tejto knihy! A ja Ján počul som to a videl** (ubezpečenie, že ide o zjavenie a nie výplod fantázie; podobne 1,1-3: *Názov a pôvodca knihy*). **Keď som to počul a videl, padol som k nohám anjelovi, ktorý mi to ukázal, klaňal som sa mu. On mi však povedal: Pozri, nie tak! Som služobníkom tvojím a tvojich bratov** (iba poslom, prostredníkom medzi Bohom a kresťanmi), **prorokov a tých, ktorí zachovávajú slová tejto knihy. Bohu sa klaňaj! Potom mi povedal: Nezapečatuj prorocké slová tejto knihy, lebo** (posledný) **čas je blízko! Kto pácha nepravosť, nech ju pácha ďalej! Kto je špinavý, nech sa špiní ďalej! Ale kto činí spravodlivosť, nech ju činí ďalej! A kto je svätý** (v zmysle kresťan), **nech sa posväcuje ďalej!**

-súčasťou kapitoly *Dokončenie zjavenia* je epizóda *Ján ďakuje za zjavenie* (22,8-9) a *Posledný príkaz Jánovi* (22,10-11); pozri *apokalyptické motívy*

dokresľovačka - filmová triková metóda, pri ktorej výsledný kombinovaný obraz vzniká na základe perspektívneho spojenia reálnej časti scény so scénou vytvorenou maľbou; najznámejší a najstarší spôsob dokresľovačky sa realizuje na *skle*; pozri *kinematografia*

dojem – *vnem*

dojka - pozri *matka*

D. Chodowiecki: Detská izba (1770)

dokumentácia umeleckého diela - podaná v *katalógu zbierok*; pozri *expertíza, dielo výtvarné; monografia; múzeum*

dokumentárna fotografia - fotografia dokumentárna

dokumentárny film - druh *publicistickej filmovej tvorby*, ktorá síce zvyčajne pracuje so scenárom, nezaznamenáva však fikciu, ale jestvujúcu skutočnosť; prvé dokumentárne filmy už v dielach Lumiérovcov; ako umelecký druh vzniká až od 20.rokov 20.storočia; jeho variantom je *strihový film*; pozri *cinema vérité, film, kinematografia*